

СЕЛСКОСТОПАНСКА АКАДЕМИЯ

София - 1373, ул. "Суходолска" № 30, тел.: 8127506, тел/факс 8127514

Правилата се утвърждават със Заповед № 2205-41/18.01 2021г.

на Председателя на Селскостопанска академия

УТВЪРДИЛ:

Председател на ССА:

проф. д-р инж. М. Банов

ПРАВИЛА ЗА СПОДЕЛЕНО ПОЛЗВАНЕ

на система за измерване на фотосинтеза на растенията – Интелигентна система за фотосинтеза (LCproT), модел F.LC6P-001BW

1. Цел на Правилата за споделено ползване (Правилата)

Интелигентната система за измерване на фотосинтеза (Системата) оценява фотосинтетичната активност на растенията, отглеждани в полски условия и при контролирани условия (вегетационни и лабораторни опити).

Системата е придобита за споделено ползване от учени и експерти в структурните звена на Селскостопанска академия, ангажирани със Заповед № РД07-139/02.11.2018г. на Председателя на Селскостопанска академия (ССА) да изпълняват научни дейности и задачи по работните пакети на Националните научни програми „Здравословни храни за силна биоикономика и качество на живот“ (ННП - Храни).

Системата е финансирана от бюджета на ННП-Храни, за да подпомага научната дейност на изследователите при:

- селектиране на образци от различни култури по показателя фотосинтетична активност в реално време и директно на полето, което ускорява работата и подобрява качеството на селекционния процес;
- разграничаване на устойчиви и чувствителни селекционни материали и образци, при наличие на абиотичен и биотичен стрес или при прилагане на различни биологично активни вещества и торове.

Настоящите Правила имат за цел да регламентират действията за споделено използване на Системата, покривайки пълноценно нуждите на институтите в селекционния процес, както и отговорностите при тяхното ползване, опазване, поддръжка и съхранение.

2. Предмет на Правилата за споделено ползване

С настоящите правила се уреждат и утвърждават задължителни изисквания за:

- Стопанисване, поддръжка и осигуряване на консумативи;
- Обучение и инструкции за ползване;
- Съгласуване и заявяване за ползване;
- Предвижване и ползване;
- Отговорност и контрол.

на Интелигентната система за измерване на фотосинтезата в рамките на Националните научни програми „Здравословни храни за силна биоикономика и качество на живот”.

2.1. Стопанисване, поддръжка и осигуряване на консумативи

Интелигентната система за измерване на фотосинтезата е придобита като дълготраен материален актив, съгласно Заповед № РД05-306/13.10.2020г. на Председателя на ССА за стопанисване, съхраняване и поддръжка от научния екип на Института за растителни и генетични ресурси „Константин Малаков”- град Садово (ИРГР-Садово).

Председателят на ССА и директорът на ИРГР-Садово, определят **отговорно лице**, гл. ас. д-р Радослав Чипилски, който да стопанисва, поддържа и да организира процесите по споделено използване на Системата в рамките на ССА.

Отговорното лице за Системата координира работата и поддържа връзка с изследователите от институтите на ССА, ползватели на Системата, както и с фирмата доставчик (САЙНТАКТ-БГ ООД, Договор № РД02-38/27.07.2020г. за доставка) по отношение на гаранция, поддръжка и консумативи, като изготвя заявка за закупуване и доставка на материали и консумативи в рамките на бюджетна на ННП-Храни. Отговорното лице не носи отговорност за публикуваните научни резултати и тяхното интерпретиране в случай, че те не са предварително регламентирани.

След прекратяване на дейностите по ННП-Храни, всеки от институтите ползватели следва да планира и осигурява финансов ресурс за закупуване на необходимите материали и консумативи /съответстващи на обема и количеството на планираните проби/ за анализ за ползване и поддръжка на Системата, осигуряване на методична помощ за експлоатация и верификация на идентифицираните резултати.

2.2. Обучение и инструкции за ползване

На 01 и 02 октомври 2020г. в сградата на Централно управление на Селскостопанска академия (ЦУ-ССА) от представители на фирмата доставчик се проведе обучение и инструктаж за функционалността, начин на работа и ползването на Системата. В обучението участваха 20 учени от 9 института на ССА. Списък с координати за връзка с участниците в обучение е *Приложение 1* към настоящите правила.

Всеки от участниците в обучението получи разпечатка на кратък наръчник за бързо стартиране на работа със Системата, на английски език. Превод на наръчника на български език е направен от експертите на фирмата доставчик и е *Приложение 2* към настоящите правила.

През първата година от работата със Системата, при необходимост могат да бъдат организирани и провеждани обучения на отговорното лице и на други изследователи от институтите на ССА за извършване на измервания, прехвърляне на данни и тяхното анализиране, финансирани от ННП-Храни. Обученията следва да се извършват от учени и експерти с опит в използване в научната работа на подобни Системи.

Обучения и инструктажи за ползване на Системата се провеждат от отговорното лице, при искане за ползване на Системата от екипа на даден институт, в рамките на ССА. Тези така наречени „вътрешни“ обучения и инструктажи следва да се провеждат периодично, с цел разширяване на броя на ползвателите от различните институти и с цел провеждане на екипни срещи за обсъждане на придобит опит при извършване на проби, снемане и обсъждане на данни, анализиране на резултати, планиране на необходими разходи и консумативи за работа със Системата.

Разходите за провеждане на обучения и инструктажи за ползване се планират и финансират от бюджета на ННП-Храни, до края на нейното приключване.

2.3. Съгласуване и заявяване за споделено ползване;

В началото на всяка година се подготвя технологичен график за използване на Системата. Графикът се подготвя от отговорното лице, след получаване на електронната поща на писмени заявки от екипите на институтите на ССА. Проект на график се изпраща от отговорното лица за обсъждане между институтите, ползватели на Системата и се съгласува до края на:

- месец ноември за зимни зърнено-житни, зимни технически, многогодишни и оранжерийни зеленчукови култури;
- месец май за пролетни полски, технически и зеленчукови култури.

Съгласуваният годишен график може да се публикува на електронната страница на ССА, в подраздела с информация за ННП-Храни.

Графикът включва име на института, име на изследваните култури, обем като генотипове и хибридни популации, времето и продължителността на изследванията във важните и критичните периоди за развитието на различните видове култури, съгласно нуждите на институтите, името и координати на учения, който извършва изследването. Образецът на технологичен график за ползване на Системата е *Приложение 3* към настоящите правила.

2.4. Предвижване и ползване

Предвижването на Системата за използване от екипа на даден институт следва да става, чрез директно предаване от отговорното лице в ИРГР-Садово на лице, определено от съответния институт да получи и използва Системата за извършване на научната работа, съгласно предварително съгласувания график.

Приемането и предаването на Системата между лицата за ползване следва да се отбелязва писмено с подписване на двустранен документ - СПРАВКА за отразяване на предаването и приемането на системата, както и нейното състояние. Образец на документа е *Приложение 4* към настоящите правила.

2.5. Отговорност и контрол

Отговорност за правилното и безаварийно използване, предаване и съхранение на Системата носят отговорното лице и всеки от изследователите, приели и използвали системата при изпълнение на научната работа.

Отговорното лице изготвя доклад за годишното използване на Системата от изследователите, както в рамките на научната работа както по ННП-Храни, така и по други научни проекти. Докладът съдържа брой и вид извършени изследвания на определени култури, място на изследването, получени резултати и извършени предавания, инструктажи и обучения. Докладът се предава в края на всяка година за информация на заместник-председателя на ССА.

Контрол на дейностите при използването на Системата за извършване на научна работа от изследователите в структурните звена на ССА упражнява заместник - председателят на ССА.

3. *Заключителни разпоредби на Правилата за споделено ползване*

Правилата за споделено ползване на Интелигентната система за измерване на фотосинтеза се обсъждат и съгласуват между екипите на институтите ползватели в рамките на ССА. Правилата се утвърждават със Заповед на Председателя на Селскостопанска академия и се изпращат за информация и изпълнение от екипите на институтите, определени със Заповед № РД07-139/02.11.2018г. на Председателя на Селскостопанска академия (ССА), които изпълняват научни дейности и задачи по работните пакети на Националните научни програми „Здравословни храни за силна биоикономика и качество на живот”.

Одобрен вариант на Правилата следва да се публикуват на електронната страница на ССА, в подраздела с информация за ННП-Храни.